

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. H. Haukvitzovej, v právnej veci žalobcu **J. M.**, zastúpeného Mgr. M. K., advokátom v T., proti odporcovi **J. H.**, o zaplatenie **8 298,48 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Topoľčany pod sp.zn. 5 C 14/2008, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 9. júna 2010 sp.zn. 5 Co 74/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a**.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Topoľčany rozsudkom z 13. januára 2010 č.k. 5 C 14/2008-173 (v poradí druhým) zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 8 298,48 € s 9,5% úrokom z omeškania ročne od 1. marca 2007 do zaplatenia a náhradu trov konania v sume 2 270,85 € k rukám právneho zástupcu žalobcu, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vec právne posúdil podľa § 657 a § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Mal za to, že žalovaný v konaní žiadnym právne relevantným spôsobom nepreukázal, že by účastníci neuzavreli dňa 8. januára 2007 zmluvu o pôžičke, ktorú vlastnoručne podpísal. Taktiež žalovaný nepreukázal, že by mu zo strany žalobcu pri podpise zmluvy neboli požičané peniaze v sume 250 000,- Sk, ako je v predmetnej zmluve uvedené. Žalobca v konaní preukázal, že mal dostatok finančných

prostriedkov, aby mohol požičať žalovanému peniaze. Procesná obrana žalovaného bola spochybnená tým, že žalovaný v priebehu konania viackrát menil svoje tvrdenia a výpovede, a to účelovo. Svedeckú výpoveď I. R. súd vyhodnotil ako rozporuplnú s tým, že mal i pochybnosti o vierohodnosti tohto svedka, ako aj pravdivosti jeho výpovede. Ďalší svedok, J. R., uviedol, že žalovaného nevidel nič podpisovať, ale ho videl iba hrať ruletu. Žalovaný po oboznámení pripojeného spisu Okresného súdu Topoľčany sp.zn. 4C/139/2003 netrval na grafologickom skúmaní pravosti svojho podpisu na zmluve o pôžičke zo dňa 8. januára 2007. Z takto vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa za to, že žalobca preukázal poskytnutie pôžičky v uplatnenej výške žalobcovi. S poukazom na § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznal žalobcovi ročný 9,5% úrok z omeškania počnúc od 1. marca 2007 až do zaplatenia. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 9. júna 2010 sp.zn. 5 Co 74/2010, na odvolanie žalovaného, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu o zaplatenie sumy 8 298,48 € s príslušenstvom zamietol. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd s poukazom na § 213 ods. 5 O.s.p. doplnil dokazovanie, a to vyžiadáním si správy od majiteľa rulety spoločnosti M. ohľadne vyplatenia dvoch výhier v priebehu mesiaca november 2006 žalovanému, ako aj opätovným výsluchom účastníkov. Dospel k záveru, že zmluvu o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi na voľné nakladanie veci určené podľa druhu, t.j. veci zastupiteľné, najmä peniaze, pričom dlžník sa zaväzuje vrátiť mu po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu. Právny vzťah založený na takejto zmluve môže byť odplatný aj bezodplatný. Zmluvu o pôžičke je možné uzatvoriť ústne, písomne a aj konkludentne. Esenciálnymi (pojmovými) znakmi zmluvy o pôžičke sú: a/ prenechanie vecí na voľné nakladanie a aj spotrebovanie, b/ druhovo určené veci, c/ dočasnosť právneho vzťahu, d/ povinnosť vrátiť veci rovnakého druhu, e/ určenie doby splatnosti (vrátenia) pôžičky. Pri zmluve o pôžičke, ako neformálnej, ale reálnej zmluve (kontrakte) sa bezpodmienečne vyžaduje odovzdanie predmetu pôžičky (peňazí) veriteľom dlžníkovi, a to buď bezhotovostným spôsobom na účet dlžníka alebo odovzdaním krátkou cestou. V danom prípade žalobca ako veriteľ neunesol dôkazné bremeno v tom smere, aby nad všetky pochybnosti preukázal, že dňa 8. januára 2007 vo svojej kancelárii osobne odovzdal žalovanému ako dlžníkovi predmet pôžičky, t.j. sumu 250 000,- Sk, ktorá mala byť poskytnutá v tisícikorunových bankovkách. Na takto zaujatom právnom závere nič podľa odvolacieho súdu nezmenil ani samotný text predmetnej zmluvy o pôžičke, vlastnoručne

podpísaný obidvoma účastníkmi, najmä bod I. citovanej zmluvy, v ktorom sa uvádza, že veriteľ poskytol dlžníkovi pôžičku vo výške 250 000,- Sk (8 298,48 €), a to v celosti a hotovosti pred podpisom tejto zmluvy, čo dlžník podpisuje svojím podpisom na zmluve o pôžičke uzatvorenej dňa 8. januára 2007. Z výpovede žalobcu, prezentovanej v priebehu konania, vyplynulo, že k odovzdania predmetu pôžičky došlo v jeho kancelárii v reštaurácii „, za prítomnosti iba dvoch osôb, t.j. žalobcu a žalovaného. Žalovaný v priebehu konania (pojednávane pred odvolacím súdom dňa 9. júna 2010) priznal, že od žalobcu dostal spolu 25 000,- Sk, pričom prvýkrát to bolo 10 000,- Sk a druhýkrát to bolo 15 000,- Sk, pričom predtým žalobcovi podpísal čistý papier. Tieto peniaze mu umožnili hrať ruletu ďalej, pričom žalovaný ich žalobcovi doposiaľ nevrátil. Za dôkaz preukazujúci reálne odovzdanie predmetu pôžičky nebolo možné považovať výbery manželky žalobcu H. M. z príslušného peňažného ústavu spolu v sume 400 000,- Sk, pretože táto suma bola vybratá z účtu v rozmedzí od septembra 2006 do júla 2007, pričom ku dňu podpísania zmluvy o pôžičke, t.j. ku dňu 8. januára 2007, nebol realizovaný žiaden väčší výber. V prospech zamietnutia žaloby nepriamo nasvedčovala aj tá skutočnosť, že spoločnosť M. v priebehu mesiaca november 2006 (v dňoch 23. a 28.) vyplatila žalovanému z titulu dvoch výhier v rulete spolu sumu 240 000,- Sk (7 966,54 €). Takisto aj z právoplatného rozsudku Okresného súdu Žilina zo dňa 27. novembra 2009 č.k. 6 C/186/2008-68 bolo preukázané že P. J. bol zaviazaný zaplatiť žalovanému 16 099,05 € s príslušenstvom. Z odôvodnenia tohto rozsudku okrem iného vyplýva, že žalovaný dňa 23. augusta 2005 poskytol na základe zmluvy o pôžičke P. J. sumu 485 000,- Sk (16 099,05 €). Uvedené podľa názoru odvolacieho súdu nepriamo preukázalo solventnosť žalovaného pred inkriminovaným obdobím poskytnutia pôžičky v sume 250 000,Sk. Odvolací súd uviedol, že hlavným dôvodom, vedúcim k zmene napadnutého rozsudku, bolo neunesenie dôkazného bremena zo strany žalobcu v tej časti, v ktorej by preukázal faktické odovzdanie sumy 250 000,- Sk ako predmetu pôžičky žalovanému. Odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi je základným predpokladom uzavretia zmluvy o pôžičke. Za unesenie dôkazného bremena v tejto časti žalobcom nebolo možné považovať samotný obsah časti I. zmluvy o pôžičke zo dňa 8. januára 2007 o tom, že žalobca pred podpisom tejto zmluvy poskytol žalovanému v celosti a v hotovosti 250 000,Sk, čo žalovaný potvrdil podpisom zmluvy o pôžičke, pretože tu práve absentuje moment faktického odovzdania predmetu pôžičky žalovanému, ktorý v konaní žalobca nepreukázal. O trovách konania (odvolacieho aj prvostupňového) rozhodol podľa § 224 ods. 2 a § 142

ods. 1 O.s.p. a ich náhrada úspešnému žalovanému nebola priznaná, pretože si ich náhradu neuplatnil.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý uviedol, že týmto rozsudkom bol porušený zákon v jeho neprospech. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení, čím je daný dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Zmluva o pôžičke uzavretá so žalovaným bola po právnej stránke perfektná a tento právny úkon bol obojstranne urobený slobodne, vážne, určito a zrozumiteľne. Poukázal na tú skutočnosť, že ak by žalovaný sumu, uvedenú v zmluve o pôžičke, neprevzal, nemal by dôvod takúto zmluvu podpísať. Súhlasil so záverom, ku ktorému dospel i súd prvého stupňa, že žalovaný žiadnym právne relevantným spôsobom nepreukázal opak obsahu zmluvy, t.j. že peniaze mu neboli požičané. Naopak, výpovede žalovaného, ako i svedkov, boli rozporuplné a nevierohodné. Namietal i záver odvolacieho súdu, ktorý zaujal po doplnení dokazovania, ohľadom solventnosti žalovaného, nakoľko takáto skutočnosť nemôže dosvedčiť, že žalovaný si peniaze nepožičal. V protiklade k tomuto žalobcu poukázal na exekučné konania vedené proti žalovanému na relatívne nízku finančnú pohľadávku, ktorú však žalovaný, napriek svojej tvrdenej solventnosti, neuhradil.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho žiadal ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

So zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z týchto väd nebola v dovolaní namietaná a ani v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Dovolateľ namietal, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce

aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V sporovom konaní, kde platí zásada dispozičná a prejednávacia (takým konaním bolo i konanie v tejto veci), musí žalobca už v podanej žalobe uviesť rozhodné skutočnosti, z ktorých vyvodzuje uplatňované právo a musí k tomu uviesť potrebné dôkazy (§ 79 ods. 1 O.s.p.). Túto povinnosť tvrdenia i povinnosť dôkaznú má žalobca i počas konania (§ 101 ods. 1, § 120 ods. 1 O.s.p.). Nesplnenie tejto povinnosti postihuje účastníka nepriaznivým následkom v podobe neúspechu v spore.

Posúdenie, či medzi účastníkmi vznikol záväzkovoprávny vzťah na základe písomne uzavretej zmluvy, v ktorej sa žalovaný zaviazal zaplatiť žalobcovi 250 000 Sk, závisí od naplnenia znakov skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy - v danom prípade ustanovení § 657 Občianskeho zákonníka, najmä čo do preukázania zákonom predpokladaných náležitostí na vznik zmluvy (záväzkovoprávneho vzťahu). Ak sa teda žalobca domáhal na žalovanom zaplata zmluvy a tvrdil, že táto suma súvisí s písomne uzavretou zmluvou medzi účastníkmi, leží na ňom dôkazné bremeno o tomto tvrdení. Rozsah dôkazného bremena, t.j. okruh skutočností, ktoré konkrétne musí účastník preukázať, zásadne určuje hmotnoprávna norma, teda právny predpis, ktorý je na sporný vzťah aplikovaný. Odtiaľ tiež vyplýva, kto je nositeľom dôkazného bremena.

Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie prípadné nepriaznivé následky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe ostatných vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú, ako celkom správne dôvodil odvolací súd, i toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, avšak hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nedostatočne potvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení účastníka.

Predmetom súdneho sporu v prejednávanej veci bolo plnenie na základe písomnej zmluvy o pôžičke, z ktorej plnenie, t.j. odovzdanie sumy 250 000 Sk žalobcom žalovanému, druhá strana (žalovaný) po celý čas popierala.

Podľa ustanovenia § 657 Občianskeho zákonníka zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu.

Z citovaného zákonného ustanovenia teda vyplýva, že pre uzavretie dohody o pôžičke sa nevyžaduje písomná forma, takže táto zmluva môže byť uzavretá i ústne alebo konkludentným spôsobom. Podstatnou náležitosťou obsahu takejto dohody je okrem označenia zmluvných strán, predovšetkým určenie predmetu pôžičky; z obsahu zmluvy musí vyplývať i povinnosť dlžníka vrátiť veci rovnakého druhu (peňazí). Keďže táto zmluva je reálnou zmluvou (kontraktom), k jej uzavretiu zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi. Dokiaľ k odovzdaniu peňazí nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne (viď napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 25 Cdo 98/2000, sp.zn. 25 Cdo 695/2003, 25 Cdo 696/2003).

Podľa názoru dovolacieho súdu vyhodnotenie dôkazov odvolacím súdom je v súlade s obsahom spisu, aj so zásadami formálnej logiky. Za situácie, keď uzavretie písomnej zmluvy medzi účastníkmi vyplývalo iba z tvrdenia žalobcu, súd správne vychádzal pri posudzovaní jej existencie zo skutkových zistení. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku riadne uviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru, že žalobca v zmysle ustanovenia § 120 ods. 1 O.s.p. neunesol procesnú dôkaznú povinnosť, t.j. povinnosť uviesť dôkaz na preukázanie tvrdených skutočností (nad všetky pochybnosti), čo malo v danej veci za následok zamietnutie žaloby. Pri hodnotení dôkazov nemožno odvolaciemu súdu vyčítať pochybenia, a preto ani nemožno polemizovať s jeho závermi, ktoré žalovaný namieta v dovolaní.

Z uvedeného možno teda konštatovať, že námietky žalobcu nie sú dôvodné, a preto nebolo možné jeho dovolaniu vyhovieť.

Pretože rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu správny a keďže nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd mu napriek tomu náhradu trov dovolacieho konania

nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. marca 2012

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová